

Termijnrapportage provincie tussentijdse evaluatie Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) Stand van zaken per 1 december 2020

Hoofddoel IPO

Verbeteren implementatie van ZZS-wetgeving en zodoende bij te dragen aan het wegnemen van het risico op blootstelling aan ZZS.

Door het IPO zijn toezeggingen gedaan aan IenW:

1. De provincies zeggen toe aan te sluiten bij de uitvraag van RWS met de ZZS-uitvraag van emissies naar de lucht en water voor de bedrijven waar zij Wabo bevoegd gezag voor zijn*;
2. De provincies en IenW zeggen toe dat de OD's en RWS de ZZS-uitvraag in gezamenlijkheid uitvoeren;
3. De provincies zeggen toe de ZZS-uitvraag naar de lucht en water te hebben voltooid op 1 januari 2021.

**Aanvullend op de IPO-afspraken wil provincie Noord-Brabant de ZZS-uitvraag aanvullen met informatie over ZZS in afvalstoffen.*

Inleiding

In deze tweede termijnrapportage wordt de voortgang beschreven van het "ZZS-uitvraag"-project met als peildatum 1 december 2020. Omdat gebleken is dat de ZZS-inventarisatie niet op 1 januari 2021 afgerond kan worden is in overleg met de contactpersoon van de provincie Noord-Brabant besloten om tussentijdse de stand van zaken weer te geven en nader te verklaren waarom de beoogde termijn niet gehaald kan worden. In dit project worden in opdracht van de provincie Noord-Brabant in 2 jaar tijd, beginnend in 2019, bedrijven door de Brabantse omgevingsdiensten aangeschreven met het verzoek om informatie te leveren over de binnen de inrichting aanwezige en geëmitteerde Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en potentiële Zeer Zorgwekkende Stoffen (pZZS) (hierna tezamen: (p)ZZS). Het betreft bedrijven die onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) vallen, onder het bevoegd gezag van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

Samenvatting stand van zaken per 1 december 2020

Stand van zaken resultaten

In onderstaande tabel zijn opgenomen het aantal bedrijven, de bedrijfstakken, het aantal (p)ZZS, de definitieve/voorlopige beoordelingen per uitvraagronde, het aantal ingediende vergunningaanvragen/aanvullende informatie en afgeronde vergunningen.

In eerste instantie werd (voor de opdracht) aangenomen dat er nog wat meer bedrijven relevant zouden zijn ten aanzien van ZZS, maar bij de eerste schifting op basis van de bedrijfscategorieën bleken deze aantallen toch net iets lager te liggen. Ook bleken een aantal bedrijven onder gemeentelijk bevoegd gezag te vallen en ook waren er een paar bedrijven al enige tijd gestopt met hun activiteiten, terwijl de vergunning (nog) niet werd ingetrokken. Vandaar dat we uiteindelijk zijn gestart met de hieronder genoemde aantallen bedrijven, welke voor ZZS relevant zijn.

Uitvraag	Bedrijven	Aantal gevonden ZZS*	Aantal gevonden pZZS*	A: vergunningen niet op orde	B: ambtshalve wijzigen	C: revisietraject loopt	D: geen actie	Nog beoordelen
OMWB	137	90	130	6	14	39	31	47
ODBN	31	11	0	0	0	1	11	7
ODZOB	41	72	0	0	7	5	27	4

** De gevonden ZZS en pZZS zijn zonder de afvalverwerkers. Voor de afvalstoffen met ZZS zal een andere inschatting gemaakt moeten worden, bijvoorbeeld aan de hand van het SGS Intron rapport.*

Van de in totaal 209 bedrijven is van 151 bedrijven de ingediende ZZS-inventarisatie beoordeeld. Van 58 bedrijven moet de reeds ingestuurde ZZS-inventarisatie nog worden beoordeeld, of aanvullend worden beoordeeld. Dit betreft in de meeste gevallen een tweede of derde beoordeling omdat de bedrijven in een eerder stadium niet of onvoldoende gegevens hebben aangeleverd. Er is samenloop en afstemming met bevoegd gezagen voor directe en indirecte lozingen.

Met betrekking tot de directe lozing in het kader van de Waterwet, zijn Rijkswaterstaat (RWS), Waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en de Dommel aangehaakt voor de bedrijven waar zij bevoegd gezag voor zijn. De uitvraag aan de bedrijven (zowel in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) als de Waterwet) zijn gecoördineerd verzonden door de betrokken omgevingsdiensten. Daarnaast zijn waterschappen adviseurs voor de indirecte lozingen. Afstemming hierover verloopt over het algemeen goed.

Reactiesnelheid op de uitvraag

Een groot deel van de bedrijven levert de informatie op tijd aan, doet dat na een verkregen uitsteltermijn of na een herhaling. Vanuit toezicht/handhaving zijn door de OMWB drie bedrijven aangeschreven voor het moeten aanleveren van de gevraagde gegevens (vorderen van informatie). Twee bedrijven hebben tot op heden ook hierop niet gereageerd. Vanuit de ODBN zijn drie bedrijven vanuit toezicht aangeschreven en vanuit de ODZOB twee omdat ondanks herhaalde verzoeken de aangeleverde informatie niet aangeleverd werd dan wel ruim onvoldoende is voor een adequate beoordeling. Voorgaande en het parkeren van de afvalbedrijven is feitelijk de reden dat dit project vertraging heeft opgelopen, anders was de planning zeker gehaald.

Inhoudelijke discussies met bedrijven

Bij de uitvraag 2019 is naast emissies naar lucht en water ook gevraagd naar ZZS in afvalstoffen. Hierdoor zijn ook provinciale afvalstoffenbedrijven aangeschreven.

Naar aanleiding van de uitvraag van de Brabantse omgevingsdiensten heeft de Vereniging Afvalbedrijven op 30 augustus 2019 een brief gestuurd aan het ministerie van IenW. De afvalbranche vindt het lastige materie omdat de samenstelling van de ingaande afval(meng)stromen met onder andere (p)ZZS zeer divers kan zijn waardoor het vaak niet of moeilijk is vast te stellen welke en hoeveel (p)ZZS daarin aanwezig zijn. De afvalsector pleit voor een nader ingevuld landelijk beleidskader gericht op beheersing van ZZS in de keten, dat is gebaseerd op een risico-gestuurde aanpak. Maatregelen die afvalbedrijven dienen te nemen horen voort te komen uit, dan wel te passen in dit beleidskader. Om een gelijk speelveld te waarborgen dienen deze maatregelen landelijk te worden uitgerold. De Vereniging Afvalbedrijven vraagt daarom om de huidige wijze waarop bedrijven worden benaderd door het bevoegd gezag te heroverwegen en in plaats daarvan te komen tot een beleidskader dat landelijk gecoördineerd wordt uitgevoerd, uitmondend in te nemen maatregelen door afvalbedrijven. Erkend kan worden dat dit voor deze bedrijfstak inderdaad een ingewikkeld vraagstuk is.

In het tussentijds overleg van 11 september 2020 is afgesproken dat de OMWB en provincie een afspraak maken met IenW om de brief van de Vereniging Afvalbedrijven te bespreken. Afgesproken werd om de reeds aangeschreven afvalbedrijven te parkeren voor wat betreft de uitvraag naar ZZS. De bedrijven die zich ontdoen van afval kunnen de afvalstromen met (p)ZZS vermelden in het aangepaste format "afval". Het antwoord vanuit het ministerie werd verstuurd op 18 maart 2020. Het antwoord betrof vrij algemene informatie waarin wordt aangegeven dat de uitvraag naar afvalstromen in de geest van de wetgeving is. Artikel 10.39 Wm wordt later nader uitgewerkt in een aangepast "Besluit melden". De benodigde aard en diepgang van de informatie zal afhangen van het type afval, de daarin te verwachten stoffen die risico's met zich meebrengen, de boogde verwerking en de toepasselijke stoffenwetgeving. Voor de informatieplicht over specifieke stoffen in afvalstromen wordt de wettelijke basis versterkt. De uitvoering, met name het bepalen welke informatie over aanwezige stoffen precies nodig is voor een adequate risicobeheersing, zal maatwerk per bedrijf vragen. Het is echter het bevoegd gezag waarmee bedrijven de benodigde informatie moeten overeenkomen. Van de provincies met een uitvraag naar afvalstromen verwacht het ministerie dat deze bedrijven onverwijld aan de slag gaan, zonder te wachten op de aanpassing van het Besluit melden.

Gezien de variëteit in afvalbedrijven was het voor zowel de afvalbedrijven als de OD's onduidelijk hoe gedetailleerd afvalstoffenbedrijven ZZS-gegevens moeten aanleveren. Zowel op landelijk niveau (WAB-werkgroep ZZS) als binnen de Brabantse OD's werd hierover nagedacht. Op 3 september 2020 is op aangeven van de WAB-ZZS door provincie Noord- en Zuid-Holland in afstemming met IPO een 'Handreiking ZZS afvalbedrijven' uitgebracht, waarmee geprobeerd wordt een praktische aanpak voor de ZZS-uitvraag bij afvalverwerkers vorm te geven. Het komt neer op een aanpak in twee stappen waarbij voor nu wordt volstaan met een inschatting op basis van de (p)ZZS die verwacht worden op basis van het SGS-Intron rapport, gecombineerd met eventueel specifiek bekende info. Deze aanpak is nu ook door ons gevolgd. Bij de tweede stap zal er nader onderzoek gedaan moeten worden, de aanpak hiervan zal in 2021 nog nader gedefinieerd moeten worden door de betrokken overheidspartijen.

Meest geconstateerde ZZS

Wanneer bezien wordt welke ZZS tot nu toe het meeste bij de bedrijven gevonden worden, dan is op hoofdlijnen de volgende verdeling te maken. Bij de tot nu ingevoerde bedrijven komen van de circa 90 opgegeven ZZS, deze ZZS het meest voor: niet nader gespecificeerde 'basisolie', benzeen, nafta/naftaleen en verschillende zware metalen. Van de circa 70 (p)ZZS komen de volgende het meeste voor: 2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4(..), benzyalcohol, aluminiumchloride, aluminiumsulfaat en 3,5,5-trimethylhexanoic zuur.

Gemaakte uren voor het project

De uren die door de drie omgevingsdiensten tot nu toe zijn gemaakt, zijn de volgende.

- OMWB: circa 1715 uur;
- ODBN: circa 265 uur;
- ODZOB: circa 520 uur.

Totaal: circa 2.500 uur

Een inschatting geven van de uren die nog gemaakt gaan worden is altijd lastig, maar er kan van uit gegaan worden dat er bij afronding van het project aan het einde van het eerste kwartaal van 2021 nog maximaal een kwart van de al gemaakte uren bij zal komen. Dit zou dan betekenen dat het gehele project dan in totaal op circa 3.125 uur uit zal komen.

Tussentijdse conclusie:

Geconcludeerd kan worden dat de opvolging van de uitvraag achterloopt op de verwachtingen. Oorzaak is het 'parkeren' van afvalstoffenbedrijven (tot 3 september 2020) en dat de bedrijven de materie lastig vinden om inzichtelijk te maken en zich op dit vlak te weinig proactief opstellen. De aanpak hiervan was om strakker in te zetten op regie, zoals bedrijven vorderingsbrieven te sturen om de gegevens aan te leveren. Toch zijn er alsnog vertragingen ontstaan, doordat aanvullingen van bedrijven door ons ook weer opnieuw beoordeeld moesten worden.

Er zit ook verschil in de diverse aangeschreven branches. In tegenstelling tot productiebedrijven hebben afvalstoffenbedrijven te maken met veel verschillende soorten afvalstoffen afkomstig van afvalproducenten en afvalverwerkingsbedrijven. De verwerking van afvalstoffen gaat vaak via verschillende verwerkingsstappen door verschillende bedrijven. Daarnaast wordt de afvalstoffenregistratie vaak aangeleverd met geen of slechte informatie over de aard en samenstelling van de betreffende afvalstof. De samenstelling van de ingaande afvalstromen kan zeer divers zijn waarbij het vaak niet of moeilijk te achterhalen is welke ZZS en in welke hoeveelheid ZZS aanwezig zijn. Omdat eerder aandacht is besteedt aan ZZS in afvalstoffen is vaak ook in het acceptatie- en verwerkingsbeleid (A&V-beleid) niet voldoende uitgewerkt op welke wijze wordt beoordeeld of ZZS kunnen voorkomen in de afvalstoffen die geaccepteerd worden. Erkend kan worden dat dit voor de afvalstoffenbranche inderdaad een erg ingewikkeld vraagstuk is, dat momenteel nog volop in ontwikkeling. Zo zal het 'Besluit melden' voor ontdoeners van afval bijvoorbeeld aangescherpt gaan worden, waardoor er meer aandacht voor ZZS ontstaat waar het hoort. Bij producenten aan de voorkant van het traject, in plaats van bij afvalverwerkers aan de achterkant van het traject.

Al met al blijkt steeds dat er nog het nodige onduidelijk is en er nog veel vragen zijn, ook bij de samenwerkende omgevingsdiensten en de waterbeheerders. Wat dat betreft is dit project echt pionieren en kon er daarom minder strak op gestuurd worden, dan wij zouden willen. De prognose is momenteel echter wel dat de ZZS-uitvraag in het eerste kwartaal van 2021 tot een afronding zal komen. Het zal dan afdoende duidelijk zijn welke bedrijven ZZS-emissies naar lucht en water emitteren. Welke dit precies zijn zal enkel voor productiebedrijven en dergelijke te zeggen zijn, voor afvalverwerkers wordt dit zo goed als onmogelijk omdat deze in vergunning niet of nauwelijks onderzoek naar lucht en water hebben hoeven uitvoeren. Hiervoor zal bijvoorbeeld nader (emissie)onderzoek bij de betreffende bedrijven nodig zijn, dit zou dan bijvoorbeeld fase 2 van de handreiking van 3 september 2020 kunnen zijn. Wellicht zal het doen van dergelijke onderzoeken eerst door middel van ambtshalve wijzigingen van de vergunningen milieu opgelegd moeten worden. We zullen de komende tijd nader gaan bezien wat de opties zijn wat dat betreft.